

«2016-2026 елларга Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының Иске Ибрай авыл җирлегендә мәдәниятне үстерү» озақ сроклы муниципаль максатчан программасы

Программа Паспорты	
Программаның Исеме	«2016-2026 елларга Аксубай муниципаль районының Иске Ибрай авыл җирлегендә мәдәниятне үстерү»
Программаны эшләү өчен нигез	Программа РФ Конституциясе, ТР, федераль законнар, ТР Законнары нигезендә эшлэнгән. Муниципаль берәмлек уставы, норматив хокукый актлар белән
Программаның муниципаль заказчысы - координаторы	Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл җирлеге башкарма комитеты
Программаның төп эшләүчеләре	Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл җирлеге башкарма комитеты
Программаның Максатлары	Аксубай районы Иске Ибрай авыл җирлеге халкының мәдәният, сэнгать һәм кинематография өлкәсендәге агымдагы ихтыяжларын канәгәтләндерү һәм яңа ихтыяжларын формалаштыру, мәдәният учреждениеләренең, кинематография сэнгатенең шәһәр халкы һәм кунаклары өчен җөлеп итүчәнлеген арттыру Аксубай муниципаль районының Иске Ибрай авыл җирлеге территориясендә яшәүче гражданның тынычлыгын, аларның законлы хокукларын һәм мәнфәгәтләрен экстремизмга һәм терроризмга каршы тору, Аксубай муниципаль районының Иске Ибрай авыл җирлегендә аларның күренешләрен профилактикалау һәм кисәтү нигезендә яклау дәрәжәсен арттыру
Программаның бурычлары	1. Милли музыка традицияләрен саклау һәм үстерү, заманча музыка сэнгатен үстерү; 2. Милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгыту, социаль, этник һәм конфессия нигезендә конфликтларны профилактикалау һәм кисәтү; халыкның террористик һәм экстремистик идеология күренешләренә карата түземсезлек атмосферасын булдыруга юнәлдерелгән җәмәгәтчелек фикерен формалаштыру
Гамәлгә ашыру вакыты	2016-2026 еллар

Подпрограммалар	- "2016-2026 елларга клуб концерт оешмаларын һәм башкару сәнгатен үстерү» »2016-2026 елларга терроризм һәм экстремизмны профилактикалау"
Программаны күләме финанслау	2016-2026 елларга Программаны финанслау күләме 11160 мең сум тәшкил итә, шул исәптән: 2016 ел -666 мең сум 2017 ел 674 мең сум 2018 ел 682 мең сум 2019 ел 690 мең сум 2020 ел -698 мең сум 2021 ел 1041 мең сум 2022 ел 1045 мең сум 2023 ел -1050 мең сум 2024 ел -1382 мең сум 2025 ел -1403 мең сум 2026 ел -1423 мең сум Искәрмә: программаны финанслау күләме фаразлау характерында һәм бюджетларны формалаштыруны исәпкә алып ел саен төзәтергә тиеш тиешле елга тиешле дәрәжәдәге, шулай ук чараларны финанслауга федераль һәм республика бюджетыннан акча бүлеп бирү
Программаның максатларын һәм бурычларын тормышка ашыруның көтелгән ахыргы нәтижеләре (нәтижеләрне бәяләү индикаторлары) һәм аның бюджет нәтижелеләге күрсәткечләре	Программа чараларын гамәлгә ашыру 2026 елга артуга ирешергә мөмкинлек бирәчәк: төрле дәрәжәдәге конкурсларда, фестивальләрдә катнашучылар санын арттыру; программа массакүләм һәм мәдәни-массакүләм чараларда катнашучыларның өлешен арттыру; сәнгать үзешчәнлегенең клуб формированиеләрен һәм аларда катнашучылар санын арттыру; жирлек халыкларының этномәдәни үзенчәлеген саклауга юнәлдерелгән мәдәни акцияләр һәм программалар саны 5 чарага кадәр дөүләт органнары, мәдәни-агарту учреждениеләре, милли-мәдәни берләшмәләр, шулай ук аерым граждандар белән уртак проектлар саны 2 проектка кадәр; торак пунктта "Сабантуй" татар халык бәйрәмен үткөрү саны -1; террор һәм экстремистик күренешләрнең барлык фактларына карата түземсезлек формалаштыруны камилләштерә; Аксубай муниципаль районы Иске Ибрайавыл жирлегә территориясендә толерантлык, башка культураларга хөрмәт идеяләрен пропагандалау һәм тарату өчен бердәм мөһлүмат киңлеген формалаштыру; Яшьләр арасында этникара татулык һәм толерантлык атмосферасын ныгыту.
Программаның контрольдә тотуны үтөлешен оештыру	Аксубай муниципаль районы Иске Ибрайавыл жирлегә Советы; Аксубай муниципаль районы

Программаны гамәлгә ашыру өлкәсенең гомуми характеристикасы, шул исәптән ул хәл итүгә юнәлдерелгән проблемалар

Хәзерге вакытта Аксубай муниципаль районының Иске Ибрайавыл жирлегендә 1 муниципаль мәдәният һәм сәнгать учреждениесе үз эшчәнлеген алып бара. Аксубай муниципаль районы Иске Ибрайавыл жирлегенең мәдәният объектларының гомуми челтәре: 1 гомуми кулланышта булган китапханә, 1 мәдәни-ял итү тибындагы учреждение. Аксубай муниципаль районының Иске Ибрайавыл жирлегендә мәдәният һәм сәнгать өлкәсенә ярдәм итүгә һәм үстерүгә 2014 елда жирлек бюджетыннан 560 мең сум акча юнәлтелгән. Тармакта эшләүчеләр саны 4 кеше тәшкил итә. Күп кенә акчалар матди-техник базаны үстерүгә, тармак объектларын төзүгә һәм реконструкцияләүгә, мәдәният учреждениеләре жиһазларын комплекслы мәгълүматлаштыруга һәм модернизацияләүгә юнәлтелә.

Социологик тикшеренүләр буенча, мәдәният учреждениеләренең хәзерге челтәре халыкның сорауларын тулысынча канәгатьләндерми. Халыкны бәяләүдә житәрлек тәэмин ителмәү беренче чиратта түбәндәге проблемалар белән бәйле: мәдәният объектларын тигез урнаштырмау, гамәлдәге учреждениеләрнең чагыштырмача югары "кабул итү чиге" н саклау; мәдәният учреждениеләре тарафыннан күрсәтелә торган хезмәтләрнең күләме һәм төрләре гражданның сорауларына, өстенлекләренә һәм көткәннәренә тулысынча туры килми;

мәдәният учреждениеләрен ял итү һәм ижади эшчәнлек, мәгариф һәм үзбелдекле белем бирү, чаралар үткөрү, һәм өлкә берләшмәләре эшчәнлегенә өчен заманча югары технологияле жиһазлар, шулай ук халыкның төрле категорияләре өчен, шул исәптән аз хәрәкәтләнүчеләр өчен һәм тормыш эшчәнлегенең башка чикләүләре белән мәдәният учреждениеләренең уңайлылыгын тәэмин итү чаралары белән житәрлек дәрәжәдә жиһазландырмау;

төрле сәнгать жанрларында (музыкаль, театр), концерт-филармония һәм күргәзмә эшчәнлегендә фестиваль һәм башка программалар үткөрү, концерт һәм башка сәнгать коллективлары өчен база буларак куллану өчен югары дәрәжәдәге эре заманча комплекслар дефициты

Мәдәният өлкәсендә булган проблемаларны чиңгәйтү механизмы

Проблеманың эчтәлегенә	Чиңгәйтү механизмы
Мәдәни-ял итү төкәдимнәре гражданның сорауларының бөтен диапазонын да каплай алмый	Мәдәни-ял итү эшчәнлегенә өлкәсендә эшнәң яңа формаларын һәм ысулларын керту
Мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасы житәрлек дәрәжәдә үсеш алмаган	Матди-техник базаны ныгыту һәм тармакны мәгълүматлаштыру, жиһазларны модернизацияләү, бюджеттан тыш акчаларны, дөүләтнеке булмаган структураларны жәлеп итү
Инвалидлар, тормыш эшчәнлегенә чикләнгән кешеләр өчен мәдәният учреждениеләренең житәрлек дәрәжәдә булмавы	Мәдәният учреждениеләрен махсус техника белән жиһазландыру, инвалидлар һәм башка аз хәрәкәтләнүче гражданны өчен мәдәният учреждениеләрен жайлаштыру, дистанцион хезмәт күрсәтүне үстерү
Инновацион мәдәни проектлар эшләү һәм керту кирәклегенә	Инновацион проектларга, ижади остаханәләргә грант ярдәме

Программаның максатларына ирешүгә йогынтысын киметү максатыннан куркынычларны көйләү һәм идарә итү чаралары

Программаны гамәлгә ашырганда куркынычларны анализлау һәм куркынычларны идарә итүне Программаның муниципаль заказчысы - координаторы Аксубай муниципаль районы Иске Ибрайавыл җирлеге башкарма комитеты башкара. Иң җитди куркынычларга подпрограммаларны гамәлгә ашыруның финанс һәм административ куркынычларын кертәргә мөмкин. Финанс куркынычлары программа буенча кабул ителгән финанс йөкләмәләрен тулысынча үтәмәүдән гыйбарәт. Финанс куркынычын чикләү ысулы булып программа чараларының финанс күрсәткечләрен һәм ирешкән нәтижәләргә бәйләп рәвештә күрсәткечләргә ел саен тәэсир тора. Аксубай муниципаль районы Иске Ибрайавыл җирлеге бюджетыннан Программа чараларын финанслау куркынычын киметү мәдәният, социаль партнерлык өлкәсендә инновацион проектларның инвестицион җәлеп итүчәнлегенә механизмнарны формалаштыру юлы белән башкарыла. Административ куркыныч программаны нәтижәсез идарә итү белән бәйләп, ул подпрограммаларның максатларын һәм бурычларын үтәмәүгә китерергә мөмкин. Административ куркынычны чикләү ысуллары булып:

- программа чараларының үтәлешен контрольдә тоту һәм Программаны гамәлгә ашыруны агымдагы идарә итү механизмын камилләштерү;
- программаны гамәлгә ашыруның еллык планнарын формалаштыру;
- Программа күрсәткечләренең (индикаторларының) үтәлешен өзлексез мониторинглау;
- халыкка мәгълүмат бирү һәм Программаны гамәлгә ашыру барышы турында мәгълүматны ачык бастырып чыгару.

Рисклар белән идарә итү буенча чаралар кабул итү программаны гамәлгә ашыруны мониторинглау һәм аның нәтижәлелеген һәм нәтижәлелеген бәяләү нигезендә Программаның муниципаль заказчысы - координаторы тарафыннан башкарыла.

Төп максатлар, бурычлар, ахыргы нәтижәләргә тасвирлау
Программа һәм аны гамәлгә ашыру вакыты

Программаның максаты 2016-2026 елларга "Татарстан Республикасы мәдәниәтен үстерү" республика программасы белән билгеләнгән Татарстан Республикасы Дәүләт мәдәни сәясәте өстенлекләренә нигезләнә.

Аксубай муниципаль районының Иске Ибрайавыл җирлеген социаль-иқтисади үстерү максатларында мәдәният һәм сәнгать өлкәсен тотрыклы үстерү өчен кирәкле шартлар тудыру белән беррәттән, әлеге программаның стратегик максаты-Аксубай муниципаль районының Иске Ибрайавыл җирлегендә яшәүчеләрнең мәдәният, сәнгать өлкәсендәге агымдагы ихтыяжларын канәгатьләндерү һәм яңа ихтыяжларын формалаштыру, авыл халкы һәм кунаклары өчен мәдәният, сәнгать учреждениеләренең җәлеп итүчәнлеген арттыру. Бу максатка ирешү өчен системалы характердагы берничә мәсьәләгә хәл итәргә кирәк, шул исәптән:

- милли музыка традицияләрен саклау һәм үстерү, заманча музыка сәнгәтен үстерү;
- Аксубай муниципаль районының Иске Ибрайавыл җирлегендә халык сәнгать кәсепләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү;
- Аксубай муниципаль районы Иске Ибрайавыл җирлеге территориясендә урнашкан мәдәни мирас объектларының саклануын һәм нәтижәле файдалануын тәэмин итү; төбәккә һәм миллиләткә мәдәни хезмәттәшлекне үстерү өчен шартлар тудыру

Программа чараларын гамәлгә ашыруның муниципаль дәрәжәсен күздә тотып, аларның үзенчәлекле бурычлары тиешле подпрограммаларда чагылдырылган.

"2016-2026 елларга концерт оешмаларын һәм башкару сәнгәтен үстерү" подпрограммасы милли музыкаль традицияләргә саклау һәм үстерүне, заманча музыка сәнгәтен үстерүне максат итеп куя. Җирлекнең муниципаль концерт оешмалары чөйрәсендә бүгенге торышын, концерт учреждениеләренең 2026 елга

кадәр үсеш перспективаларын чагылдыра.
«Акsubай муниципаль районының Иске Ибрайавыл жирлегендә терроризм һәм экстремизмны профилактикалау» подпрограммасы террористик һәм экстремистик күренешләрнең барлык фактларына карата түземсезлек формалаштыруны, Акsubай муниципаль районының Иске Ибрайавыл жирлеге территориясендә толерантлык, башка культураларга хөрмәт идеяләрен пропагандалау һәм тарату өчен бердәм мөгълүмати киңлек формалаштыруны камилләштерә;

Программаны гамәлгә ашыру вакыты 2016-2026 еллар.

Программаны ресурслар белән тәэмин итүне нигезләү
Программаны гамәлгә ашыруны финанс белән тәэмин итү законнарда билгеләнгән тәртиптә федераль бюджет, Республика, шулай ук Акsubай муниципаль районы Иске Ибрайавыл жирлеге бюджеты акчаларын куллануны күздә тотта.

Программаны финанслауның гомуми күләме 11160 мең сум тәшкил итә., шул исәптән:

2016 ел -666 мең сум

2017 ел 674 мең сум

2018 ел 682 мең сум

2019 ел 690 мең сум

2020 ел -698 мең сум

2021 ел 1041 мең сум

2022 ел 1045 мең сум

2023 ел -1050 мең сум

2024 ел -1382 мең сум

2025 ел -1403 мең сум

2026 ел -1423 мең сум

Программаны гамәлгә ашыруны ресурслар белән тәэмин итү фаразлау характерында һәм тиешле бюджетларның мөмкинлекләрен исәпкә алып, ел саен коррекцияләнергә тиеш.

Программаны гамәлгә ашыру механизмы

Программа чараларын гамәлгә ашыру барышында муниципаль заказчы-координатор төп башкаручыларның үзара эшчәнлеген тәэмин итә, чараларны гамәлгә ашыру барышын һәм турыдан-туры башкаручыларның акчаларны нәтижәле куллануын контрольдә тотта. Программа чараларын гамәлгә ашыру программа заказчысы тарафыннан Программа чараларын башкаручылар белән төзелгән муниципаль контрактлар нигезендә, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы норматив хокукый актларына төгәл туры китереп башкарыла.

Программаның социаль-иқтисади нәтижәләгән бәяләү
Мәдәниятнең төп үзенчәлегенә шунда ки, мәдәни эшчәнлекнең мөһим нәтижәләре вакыт буенча кичектерелгән социаль эффектта чагыла һәм интеллектуаль потенциалның артуында, шәхесләрнең кыйммәт ориентирлары һәм үз-үзләрен тоту нормаларының үзгәрүендә күренә, бу ахыр чиктә жәмгыятьнең эшчәнлегенә нигезләрендә үзгәрешләргә китерә.

Программада мәдәни эшчәнлекнең агымдагы нәтижәләрен генә характерлаучы индикаторлар һәм цифрлы күрсәткечләр системасын куллану күздә тотыла. Шулай ук вакытта конкрет подпрограммалар үз нәтижәлелек күрсәткечләрен үз эченә ала. Программаны һәм аның ярдәмче программаларын гамәлгә ашыруның нәтижәләгән бәяләү муниципаль заказчы программаның координаторы тарафыннан башкарыла.

Программаны тормышка ашыруның төп социаль-иқтисади эффекты Акsubай муниципаль районы Иске Ибрайавыл жирлеге гражданның тормышында мәдәниятнең социаль ролен күтәрүдә һәм, тиешлечә, Акsubай муниципаль

районы Иске Ибрайавыл жирлегендө тормыш сыйфатын күтөрүдө, мэдәният өлкөсөндө модернизациялөү курсын гамөлгө ашыру өчен уңай ижтимагый атмосфера булдыруда чагыла. Бу эффект аерым алганда белдерелөчөк:
 Аксубай районуның Иске Ибрайавыл жирлегендө яшөүчө халыкларның үзенчөлөгө булганда бөтенлекне саклауга ярдөм итүчө мэдәни киңлекнең бердөмлеген ныгытуда;

ижади эшчөнлек, халыкка тэкьдим ителгән мэдәни байлыкларның һәм мэдәнияттө һәм сөнгатьтө мөгьлүматның төрлөлөгө һәм ирешчөнлөгө өчен уңай шартлар тудыруда;

мэдәниятнең икътисади үсөшө процессын активлаштыруда һәм тармакка жөлөп ителгән дөүлөтнеке булмаган ресурсларны үстөрүдө;

Мэдәниятне үстөрү бурычлары өйлөнө-тирө мохитне саклау бурычлары белән тыгыз үрөлөп бара. Кагыйдө буларак, бу бөйлөнөш мэдәни ландшафтларны һәм истөлөклө урыннарны саклау өлкөсөндө, музей-тыюлыклар эшчөнлегендө күрөнө.

Истөлөклө урыннар һәм саклана торган тарихи-мэдәни территориялөр системасының формалашуы Экология һәм табигыи мирасны саклау проблемаларын хөл итү белән турыдан-туры бөйлө. Шулай итеп, Программа өйлөнө-тирө мохитне саклау бурычы белән тыгыз бөйлөнөштө мэдәният үсөшө проблемаларын хөл итө. Программаны гамөлгө ашыруның нөтижөлөлөгө программада каралган максатчан индикаторларга һәм күрсөткөчлөргө чынлыкта ирешү дөрөжөсө буларак бөйлөнө.

«2016-2026 елларга клуб концерт оешмаларын һәм башкару сөнгатен үстөрү» подпрограммасы

Паспорт

Муниципаль ярдөмчө программаның исемө	"2016-2026 елларга клуб концерт оешмаларын һәм башкару сөнгатен үстөрү»
Муниципаль ярдөмчө программаның максаты	Аксубай району Иске Ибрайавыл жирлегө территориясөндө бердөм мэдәни киңлек булдыру һәм саклау; - мэдәният учреждениелөрөнөң муниципаль берәмлеклөрнөң жирлө үзидарө органнары, ижтимагыи берлөшмөлөр һәм оешмалар, мөгариф системасы учреждениелөрө, массакүлөм мөгьлүмат чаралары, ижади һәм дини оешмалар белән ведомствоара хөзмөттөшлөгөн үстөрү; халыкта гражданлык үзенчөлөгөн, әхлакый-әхлакый һәм толерант дөнъяга карашны формалаштыру буенча эшчөнлекне гамөлгө ашыру. - эш юнөлөшлөрөн һәм формаларын камиллөштөрү ; - мэдәни-ял итү учреждениелөрөндө чараларның сыйфатын күтөрү
Муниципаль ярдөмчө программаның бурычлары	Торак пунктның мэдәниятен, сөнгатен үстөрү, тарихи-мэдәни мирасын саклау һәм популярлаштыру өчен шартлар тудыру. Планга ярашлы рөвөштө массакүлөм һәм бөйрөм мэдәни-массакүлөм программа чараларын үткөрү. Мэдәни-ял чараларында катнашучылар санын арттыру. Халыкта гражданлык үзенчөлөгөн формалаштыруны, ижади потенциалны ачуны, толерантлык тәрбиялөүнө, этник һәм конфессияара мөнөсөбөтлөр мэдәниятен тэемин итүчө "мэдәният" өлкөсөндө

		системаны үстерү һәм модернизацияләү					
Муниципаль программаның муниципаль заказчысы	ярдәмче	ТР Аксубай МР Иске Ибрайавыл жирлеге башкарма комитеты					
Муниципаль программаны эшләүче	ярдәмче	ТР Аксубай МР Иске Ибрайавыл жирлеге башкарма комитеты					
Муниципаль программаны ашыру вакыты	ярдәмче гамәлгә	2016-2026еллар					
Муниципаль программаны чыганаclarы, исәптән еллар буенча:	ярдәмче финанслау шул	Финанслау чыганаclarы булып Аксубай МР Иске Ибрайавыл жирлеге бюджеты акчалары тора					
		Чыгымнар (мең сум).					
		барлыгы	2016	2017	2018	2019	2020
Жирле бюджет акчалары		10754	666	674	682	690	698
			2021	2022	2023	2024	2025
			1041	1045	1050	1382	1403
Муниципаль программаны ашыруның планлаштырылган нәтижеләре	ярдәмче гамәлгә	Төрле дәрәжәдәге конкурсларда, фестивальләрдә катнашучылар санын арттыру; Клуб формированиеләрендә катнашучылар алган дипломнар, премияләр санын арттыру; Программа массакуләм һәм мәдәни-массакуләм чараларда катнашучыларның өлешен арттыру; Сәнгать үзешчәнлегенең клуб формированиеләрен һәм аларда катнашучылар санын арттыру;					

I. Подпрограмманы гамәлгә ашыру өлкәсенең гомуми характеристикасы, шул исәптән ул хәл итүгә юнәлдерелгән проблемалар

Жәмгыятьнең хәзерге үсеш этабының үзенчәлеге булып, кешеләрнең рухи тормышын оештыручы факторларның берсе буларак, мәдәниятнең социаль роленең үсүе тора. Шул ук вакытта мәдәният кешелекнең рухи тәҗрибәсе буларак кына түгел, ә һәр кешенең иҗатка сәләтен формалаштыручы, кешелекнең яшәшенә нигез салучы, цивилизацияле тормышның кыйммәтләрен һәм формаларын саклау сәләте буларак та чыгыш ясый. Жәмгыятьнең мәдәни үсешенең кирәкле критерие булып кешенең иҗади көчләрен, сәләтләрен һәм талантларын күрсәтү һәм үстерү өчен кирәкле шартлар булуы тора. Халыкның мәдәни тормыш сыйфатын яхшыртуга юнәлдерелгән мәсьәләләренә хәл итү жирле үзидарә органнарының мәдәният өлкәсендәге вәкаләтләрен гамәлгә ашыру һәм әлеге проблемаларны программа-максатлы метод нигезендә хәл итү кирәклегенә билгеләнә. Муниципаль ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыру мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасын ныгытуга юнәлдерелгән –бу мәдәниятне хәзерге шартларда Аксубай районы Иске Ибрайавыл жирлегенең социаль-иқтисади үсешенең мөһим ресурсларының берсе буларак тануны билгеләүче конкрет адымнар.

Подпрограмма чараларын гамәлгә ашыру мәдәни эшчәнлекнең барлык субъектлары катнашында социаль әһәмиятле максатларга ирешергә мөмкинлек бирәчәк, бюджет ресурсларын нәтиҗәле куллануны тәэмин итәчәк һәм ярдәм итәчәк:

1. Торак пунктның мәдәниятен, сәнгәтен үстерү, тарихи – мәдәни мирасын саклау һәм популярлаштыру өчен шартлар тудыру.

2. Планга ярашлы рәвештә массакуләм һәм бәйрәм мәдәни-массакуләм программа чараларын үткәрү.

ПРОГРАММАГА КЕРТЕЛГӘН ЧАРАЛАР ИСЕМЛЕГЕ

1. Мәдәни-ял итү юнәлешендәге системаны модернизацияләү.

Бу процессны камилләштерү буенча чаралар системасы:

- клуб, китапханә системасында халык белән эшләү буенча эшнең өстенлекле юнәлешләрен билгеләү;

- инновацион формаларны һәм ысулларны үстерү;

- районның муниципаль берәмлекләре белән үзара хезмәттәшлекне тәэмин итү; мәдәни-ял итү чараларын популярлаштыру.

Мәдәни-ял итү учреждениеләрендә мәгълүмати, фәнни-теоретик һәм методик тәэмин итү.

мәдәният өлкәсендә программалар һәм методикалар комплексын эшләү;

балалар, яшүсмерләр һәм яшьләрдә патриотик тәрбия формаларын, ысулларын һәм чараларын эшләү ;

торақ пунктның социаль-иқтисади үсешендә киңрәк мәдәният учреждениеләре өчен шартлар тудыру;

халыкның ижади потенциалын үстерүгә ярдәм итү;.

Подпрограмма Паспорты

Аксубай муниципаль районының Иске Ибрайавыл жирлегендә терроризм һәм экстремизмны профилактикалау

Подпрограмманың Исеми	«Аксубай муниципаль районының Иске Ибрайавыл жирлегендә терроризм һәм экстремизмны профилактикалау "(алга таба - Подпрограмма)
Подпрограмманы төп эшләүчеләр	Аксубай муниципаль районы Иске Ибрайавыл жирлеге башкарма комитеты
Подпрограмманың Максаты	Аксубай муниципаль районының Иске Ибрайавыл жирлеге территориясендә яшәүче гражданның тормыш һәм тынычлык дәрәжәсен, аларның законлы хокукларын һәм мәнфәгатьләрен экстремизмга һәм терроризмга каршы тору, Аксубай муниципаль районының Иске Ибрайавыл жирлегендә аларның күренешләрен кисәтү һәм кисәтү нигезендә арттыру
Подпрограмманың бурычлары	Милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгыту, социаль, этник һәм конфессия нигезендә конфликтларны профилактикалау һәм булдырмау; Халыкның террор һәм экстремистик идеологиягә карата түземсезлек атмосферасын булдыруга юнәлдерелгән жәмәгатьчелек фикерен формалаштыру
Подпрограмманы гамәлгә ашыру вакыты һәм этаплары	2016-2026еллар
Подпрограмманы финанслау күләме һәм чыганаclarы:	Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Ибрайавыл жирлеге бюджеты акчаларын финанслауның гомуми күләме 15,41 мең сум тәшкит итә, шул исәптән 2016 ел -666 сум 2017 ел -674 сум 2018 ел -682 сум 2019 ел 690 сум 2020 ел 698 сум 2021 ел -2 мең сум 2022 ел -2 мең сум 2023 ел -2 мең сум

	2024 ел -2 мең сум 2025 ел 2 мең сум 2026 ел 2 мең сум Искәрмә: подпрограмманы финанслау күләме фаразлау характерында һәм тиешле елга тиешле дәрәжәдәге бюджетларны формалаштыруны, шулай ук чараларны финанслауга район һәм республика бюджетыннан акча бүлөп бирүне исәпкә алып ел саен төзәтергә тиеш
Подпрограмманы гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижеләре	Подпрограмма чараларын гамәлгә ашыру террор һәм экстремистик күренешләрнең барлык фактларына карата түземсезлек формалаштыруны камилләштерә; Аксубай муниципаль районы Иске Ибрайавыл җирлеге территориясендә толерантлык, башка культураларга хөрмәт идеяләрен пропагандалау һәм тарату өчен бердәм мәгълүмат киңлеген формалаштыру; Яшьләр арасында этникара татулык һәм толерантлык атмосферасын ныгыту.
Подпрограмманың үтәлешен контрольдә тотуны оештыру	Подпрограмманы гамәлгә ашыруны контрольдә тотуны Аксубай муниципаль районы Иске Ибрайавыл җирлеге Советы башкара.

II. Программаны хәл итүгә юнәлдерелгән проблеманың характеристикасы

Подпрограмманы эшләү һәм гамәлгә ашыру өчен нигезне Россия Федерациясе Конституциясе, шәхес, җәмгыять һәм дәүләт иминлеген тәмин итү өлкәсендәге федераль законнар, 2009 елның 5 октябрдәге Россия Федерациясендә терроризмга каршы тору концепциясе, 2026 елга кадәрге чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәт стратегиясе, шулай ук милләтара, динара мөнәсәбәтләрне гармонияләштерүгә юнәлдерелгән башка стратегияләр, концепцияләр, нигезләмәләр һәм яшьләрне патриотик тәрбияләү.

Хәзерге вакытта Аксубай районы Иске Ибрайавыл җирлегендә өч дини оешма теркәлгән, шул исәптән: мәселман 3; православие юк; теркәلمәгән дини оешмалар: мәселман 1.

Ижтимагый-сәси, милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләрнең торышы, тулаем алганда, төрле социаль төркемнәр, милләтләр һәм диннәр вәкилләренең тотрыклылыгы, игелеклелеге, конструктив үзара хезмәттәшлеге һәм хезмәттәшлеге белән характерлана. Соңгы елларда мәселман мәчетләрендә дин тотучылар саны артты.

Шул ук вакытта подпрограмманы эзәрләү һәм аны гамәлгә ашыру зарурлыгы Татарстан Республикасында терроризм һәм экстремизмга каршы көрәш өлкәсендәге заманча везгыятьнең киеренке булып калуы белән бәйле. Терроризм һәм экстремизмга каршы көрәш практикасы хәзерге вакытта дәүләт хакимияте органнары, җирле үзидарә, ижтимагый хәрәкәтләр һәм барлык гражданның тырышлыкларын берләштерүне таләп итә.

Чараларны үтәү Аксубай муниципаль районының Иске Ибрайавыл җирлеге алдында торган иң кискен проблемаларны террорчылыкка каршы тотрыклылык дәрәжәсен күтәрүнең уңай тенденцияләрен булдыру өлешендә хәл итәргә мөмкинлек бирчәк, нәтижәдә, гомуми иминлекне ныгытуга турыдан-туры йогынты ясаычак.

III. Подпрограмма чаралары

"2016-2026 елларга Аксубай муниципаль районының Иске Ибрайавыл җирлегендә терроризм һәм экстремизмны профилактикалау»

№ п/п	Чара исеме	Башкару вакыты	Башкаручы (киләшү буенча)
1	Өстәмә чаралар күрү:	2016-	Аксубай муниципаль районы

	авыл яшьләренең мәшгульлеген тәэмин итү, ял итү һәм һөнәри белем алу өчен мөмкинлекләрен киңәйтү; авыл яшьләренең иҗтимагый хәрәкәтен үстерү буенча	2026ел	Иске Ибрайавыл җирлег башкарма комитеты, Аксубай муниципаль районы Башкарма комитетының «мәдәният бүлеге» МКУ яшьләр эшләре һәм спор бүлеге.
2	Яшүсмерләр арасында экстремизмны профилактикалау һәм аларны балалар һәм яшьләр оешмалары эшчәнлегендә гамәлгә ашыру өлкәсендә Республика программалар һәм проектлар конкурсында катнашу.	2016-2026ел.	Яшьләр эшләре һәм спор бүлеге, МКУ АМР мәдәният бүлеге, МКУ АМР мөғариф бүлеге»
3	Җирлекнең дини берләшмәләрендә вәгазьләр һәм җомга намазлары вакытында дин тотучыларга системалы мөрәҗәгать итү, дин тотуны формалаштыруга һәм саклауга юнәлдерелгән, шулай ук дин тотучыларның терроризм һәм экстремизмны конфликтлы ситуацияләрен хәл итүнең кабул ителмәслек ысуллары буларак бәяләвен булдыруга ярдәм итү.	2016-2026ел.	АЖ башлыгы
4	Басма һәм электрон ММЧ материалларына, уку-методик әдәбиятка һәм башка басмаларга экспертиза үткөрүне оештырырга.	2016-2026ел.	Россия Эчке эшләр министрлыгының Аксубай районы буенча бүлеге (киләшү буенча)
5	Потенциаль куркыныч объектларны паспортлаштыру.	2016-2026ел.	Россия Эчке эшләр министрлыгының Аксубай районы буенча бүлеге (киләшү буенча), Иске Ибрайавыл җирлеге башкарма комитеты
6	Җәмгыятьтә әхлакий сәламәтлекне ныгыту, милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәتلәр, күпләп булган объектларның, халыкның тормыш тәэмин итү объектларының террорчылыкка каршы сакланышы проблемалары буенча "түгәрәк өстәлләр" үткөрү.	2016-2026ел.	МКУ «Мөғариф бүлеге, МКУ» Мәдәният бүлеге", Аксубай муниципаль районы Башкарма комитетының ОДМС
7	Рәсми булмаган берләшмәләрен ачыклау буенча рейдлар.	2016-2026ел.	Россия Эчке эшләр министрлыгының Аксубай районы буенча бүлеге (киләшү буенча),
8	Төркәлмәгән дини һәм милли берләшмәләрен ачыклау өчен дини конфессияләр һәм милли	2016-2026ел.	Аксубай районында Россия Федераль миграция хезмәтенәң ТР буенча

	диаспоралар вәкилләре белән әңгәмәләр үткөрү		идарәсе бүлекчәсе(киләш буенча),
9	Гадәттән тыш хәлләр килеп чыккан очракта кешеләр күпләп булган биналарда гамәлләр буенча уку дәрәсләре үткөрүне оештыру	2016- 2026ел	Аксубай муниципаль районы Иске Ибраһавыл җирлег башкарма комитеты, Россия Эчке эшләр министрлығының Аксубай районы буенча бүлег (киләшү буенча), ФДКУ " 10. ПЧ ФПС ТР буенча (киләш буенча)
10	Мәгариф учреждениеләрендә барлык төрдәге сыйныф сәгатьләрен системалы рәвештә үткөрү, экс- тремизмның теләсә нинди формаларының, бигрәк тә милләтләр һәм диннәр арасында дошманлыкны вәгазьләүчеләрнең, жәмәгать куркынычын аңлату буенча	2016- 2026ел	МКУ " Аксубай муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф бүлегә, Аксубай муниципаль районы дини конфессияләре вәкилләре (киләшү буенча), Россия Эчке эшләр министрлығының Аксубай районы буенча бүлегә (киләшү буенча)
16	Подпрограмма чараларын мәгълүмати яктыртуны оештыру	Ел дәвамьнда	"Сельская новь" газетасы редакциясе (киләшү буенча), Иске Ибраһавыл җирлег клубларында стендлар